

152/8/A/2008

POSTANOWIENIE
z dnia 28 października 2008 r.
Sygn. akt S 4/08

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Andrzej Rzepliński – przewodniczący
Adam Jamróz
Marek Kotlinowski
Teresa Liszcz – sprawozdawca
Ewa Łętowska,

w związku z wyrokiem z dnia 30 września 2008 r. (sygn. K 44/07, Dz. U. z dnia 3 października 2008 r. Nr 177, poz. 1095) stwierdzającym, że:

art. 122a ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2006 r. Nr 100, poz. 696, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 141, poz. 1008, Nr 170, poz. 1217, Nr 249, poz. 1829, z 2007 r. Nr 50, poz. 331 i Nr 82, poz. 558 oraz z 2008 r. Nr 97, poz. 625 i Nr 144, poz. 901) jest niezgodny z art. 2, art. 30 i art. 38 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

w trybie art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, z 2000 r. Nr 48, poz. 552 i Nr 53, poz. 638, z 2001 r. Nr 98, poz. 1070 oraz z 2005 r. Nr 169, poz. 1417) zasygnalizować Sejmowi – w celu zapewnienia spójności systemu prawnego Rzeczypospolitej Polskiej – potrzebę podjęcia inicjatywy ustawodawczej w sprawie dopuszczalności zniszczenia obcego cywilnego statku powietrznego na podstawie przepisu art. 18b ust. 2 pkt 2 lub 3 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. 2005 r. Nr 226, poz. 1944, ze zm.).

UZASADNIENIE

1. Wyrokiem z 30 września 2008 r., sygn. K 44/07 (Dz. U. z dnia 3 października 2008 r. Nr 177, poz. 1095), Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że art. 122a ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2006 r. Nr 100, poz. 696, ze zm.), dalej: pr. lot. jest niezgodny z art. 2, art. 30 i art. 38 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Zakwestionowany przepis stanowił, co następuje: „Jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa państwa i organ dowodzenia obroną powietrzną, uwzględniając w szczególności informacje przekazane przez instytucje zapewniające służby ruchu lotniczego, stwierdzi, że cywilny statek powietrzny jest użyty do działań sprzecznych z prawem, a w szczególności jako środek ataku terrorystycznego z powietrza, statek ten może być zniszczony na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. z 2005 r. Nr 226, poz. 1944)”.

Trybunał stwierdził, że norma wysłowiona w zakwestionowanym przepisie art. 122a pr. lot., w zakresie, w jakim dopuszcza zniszczenie cywilnego statku powietrznego, na którego pokładzie znajdują się osoby niebędące agresorami, nie da się pogodzić z

konstytucyjnymi gwarancjami ochrony życia i godności ludzkiej. Trybunał wysunął również szereg zastrzeżeń dotyczących aspektów techniczno-legislacyjnych art. 122a pr. lot., stwierdzając, że jest on nieprecyzyjny w stopniu uzasadniającym zarzut naruszenia art. 2 Konstytucji.

2. Relewantny wobec odesłania z art. 122a pr. lot. przepis art. 18b ust. 1-3 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. 2005 r. Nr 226, poz. 1944, ze zm.; dalej: u. ochr. gr.) stanowi:

„Art. 18b.1. Obcy wojskowy statek powietrzny, który przekroczył granicę państwową albo wykonuje lot w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej bez zezwolenia, o którym mowa w art. 18a ust. 1, lub niezgodnie z warunkami tego zezwolenia, oraz obcy cywilny statek powietrzny, który przekroczył granicę państwową niezgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze lub umowami międzynarodowymi, którymi Rzeczpospolita Polska jest związana, może być wezwany przez państwowy organ zarządzania ruchem lotniczym do:

- 1) opuszczenia przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) odpowiedniej zmiany kierunku lub wysokości lotu;
- 3) lądowania na wskazanym przez ten organ lotnisku;
- 4) wykonania innych poleceń, mających na celu zaprzestanie naruszania przestrzeni powietrznej.

2. W przypadku niezastosowania się do któregośkolwiek z wezwań i poleceń, o których mowa w ust. 1, obcy statek powietrzny może być:

- 1) przechwycony przez wojskowy statek powietrzny, zwany dalej „statkiem przechwytyjącym”. Przechwycenie polega na identyfikacji statku powietrznego, nawiązaniu z nim łączności radiowej i kontaktu wzrokowego oraz naprowadzeniu go na właściwy kierunek lub wysokość lotu albo wymuszeniu lądowania na wskazanym lotnisku;
- 2) ostrzeżony strzałami ostrzegawczymi przez statek przechwytyjący, a w przypadku dalszego niestosowania się do wezwania - zniszczony;
- 3) zniszczony bez dokonania czynności, o których mowa w pkt 1 i 2, w sytuacji:
 - a) dokonywania zbrojnej napaści lub agresji przeciwko celom położonym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
 - b) gdy nie posiada załogi na pokładzie;
 - c) gdy wymagają tego względy bezpieczeństwa, a organ dowodzenia obroną powietrzną, uwzględniając w szczególności informacje przekazane przez państwowy organ zarządzania ruchem lotniczym, stwierdzi, że obcy statek powietrzny jest użyty do działań sprzecznych z prawem, a w szczególności jako środek ataku terrorystycznego z powietrza.

3. Decyzję o zastosowaniu środków, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2 oraz pkt 3 lit. a i b, podejmuje Dowódca Operacyjny Sił Zbrojnych, a środka, o którym mowa w ust. 2 pkt 3 lit. c - Minister Obrony Narodowej”.

4. Przepis art. 18b ust. 2 u. ochr. gr. nie został objęty zakresem wniosku Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego i nie stanowił przedmiotu kontroli Trybunału. W toku postępowania w sprawie o sygn. K 44/07 był on powoływany wyłącznie jako przepis związkowy, istotny dla odczytania pełnej treści normy prawnej wysłowionej w zakwestionowanym przepisie art. 122a pr. lot. Trybunał Konstytucyjny zwraca jednak uwagę, że art. 18b u. ochr. gr. stanowi również samodzielną podstawę podjęcia przez Dowódcę Operacyjnego Sił Zbrojnych lub Ministra Obrony Narodowej decyzji o zniszczeniu obcego cywilnego statku powietrznego z załogą i pasażerami na pokładzie. Od strony merytorycznej zachowują zatem aktualność zastrzeżenia podniesione przez

Trybunał Konstytucyjny w wyroku w sprawie o sygn. K 44/07 w odniesieniu do wysławiającego normę o podobnej treści przepisu art. 122a pr. lot. W tym stanie rzeczy wzgląd na spójność systemu prawnego uzasadnia ingerencję ustawodawcy i dostosowanie treści art. 18b u. ochr. gr. do stanu prawnego ukształtowanego wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 30 września 2008 r.

Z powyższych względów Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.